

ISSN 2738-0343

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

**ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАЦИОНО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ
И БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ**

**ИНФОРМАТИВНИ
БИЛТЕН**

**БРОЈ 3
2022.**

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од тридесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за информационо-документационе и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и притом бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе:

<http://bpp.uzzpro.gov.rs>

Из наше базе која садржи преко 139.000 прописа и преко пола милиона скенираних страна службених гласила, за свега неколико минута може се добити како важећи тако и неважећи пропис, у штампаној верзији или електронском поштом, као што се може добити и телефонским путем свака информација о статусу траженог прописа.

БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-bilteni.html>

Целокупан библиотечки фонд може се погледати на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-knjige.html>

Дигитална библиотека налази се на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу:

Немањина бр. 22-26,

телефон: 3616-296, 363-1620, 363-1104, 3613-734/лок. 1620 и 1104

или електронски: **biblioteka@uzzpro.gov.rs**

Главни и одговорни уредник: Смиља Богдановић, начелник Одељења
(**smilja.bogdanovic@uzzpro.gov.rs**)

Технички уредници: Јелена Васиљевић, орг. пријема и евиденције захтева корисника
Јелена Катана, документалиста ел. каталога и библиотечке базе података

Сарадници: Смиљана Павков, документалиста система базе података
Гордан Горунковић, оператер за системе базе података
Лепосава Милановић, документалиста за израду документационог фонда
Радмила Тубин-Михајловић, орг. пријема и евиденције захтева корисника
Дејан Станојловић, оператер за системе базе података

Лектор: Смиља Богдановић

Коректор: Јелена Васиљевић

Компјутерска обрада: Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове
Техничка подршка: Радинка Мићовић, програмер софтверских решења

ШТАМПА: УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
Београд, Немањина 22-26

САДРЖАЈ

- 1. Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и Града Београда**
- 2. Списак претплата на службена гласила и часописе за потребе библиотеке управе у 2022. години**
- 3. Преглед старих публикација**
- 4. Преглед нових књига**
- 5. Листа најчитанијих књига**

1

**ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА
ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ
ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА БЕОГРАДА**

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора – сталног представника Републике Србије – шефа Сталне мисије Републике Србије при Организацији за европску безбедност и сарадњу и другим међународним организацијама у Бечу, Жарка Обрадовића, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2022

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Хрватској, Јелене Милић, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2022

Уредба о утврђивању Програма за подршку добровољног повратка странаца за период од 2022. до 2025. године, Службени гласник Републике Србије бр. 36/2022

Одлука о расписивању избора за председника Републике, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2022

Одлука о отварању Конзулата Републике Србије у Балнеарију Камборијуу, Федеративна Република Бразил, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Одлука о измени Одлуке о броју судија у судовима, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Одлука о отварању Конзулата Републике Србије у Габоронеу, Република Боцвана, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Одлука о поништавању Огласа за избор председника суда, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Одлука о пружању привремене заштите у Републици Србији расељеним лицима која долазе из Украјине, Службени гласник Републике Србије бр. 36/2022

Одлука о утврђивању Збирне изборне листе кандидата за народне посланике Народне скупштине, Службени гласник Републике Србије бр. 37/2022

Одлука о утврђивању Листе кандидата за избор председника Републике, Службени гласник Републике Србије бр. 37/2022

Одлука о објављивању укупног броја бирача у Републици Србији за изборе за председника Републике, расписане за 3. април 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 38/2022

Одлука о броју гласачких листића који се штампају за гласање на изборима за председника Републике, расписаним за 3. април 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 38/2022

Одлука о објављивању укупног броја бирача у Републици Србији за изборе за народне посланике Народне скупштине, расписане за 3. април 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 38/2022

Одлука о броју гласачких листића који се штампају за гласање на изборима за народне посланике Народне скупштине, расписаним за 3. април 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 38/2022

Одлука о утврђивању допуне Збирне изборне листе кандидата за народне посланике Народне скупштине, Службени гласник Републике Србије бр. 39/2022

Одлука о допуни Упутства за предлагање лица у бирачке одборе за спровођење гласања на изборима за народне посланике, Службени гласник Републике Србије бр. 39/2022

Упутство за објављивање докумената локалних изборних комисија и њихово достављање Републичкој изборној комисији, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Упутство за остваривање права на увид у изборни материјал за изборе за народне посланике и председника Републике, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Сажетак Редовног годишњег извештаја Повереника за заштиту равноправности за 2021. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2022

Редован годишњи извештај Заштитника грађана за 2021. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 41/2022

Акциони план за спровођење Стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма за период 2022–2024. године, Службени гласник Републике Србије бр. 40/2022

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о привременој мери ограничавања цене гаса и надокнади разлике у цени природног гаса набављеног из увоза или произведеног у Републици Србији у случају поремећаја на тржишту природног гаса, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Уредба о обавезама Гарантованог снабдевача и о обавезама Овлашћене уговорне стране у погледу финансијских подстицаја за високоефикасну когенерацију, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Уредба о изменама и допунама Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2022. години, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Уредба о утврђивању Годишњег програма мера за спровођење одгајивачког програма за 2022. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Уредба о утврђивању Годишњег програма коришћења средстава за одрживи развој и унапређење шумарства у 2022. години, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Уредба о Ценовнику одстрела ловостајем заштићених врста дивљачи за ловну 2022/2023. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Уредба о ограничењу висине цена деривата нафте, Службени гласник Републике Србије бр. 32/2022

Уредба о утврђивању Програма финансијске подршке обвезницима фискализације за усклађивање пословања са законом којим се уређује фискализација, Службени гласник Републике Србије бр. 32/2022

Уредба о утврђивању Програма подршке малим предузећима за набавку опреме у 2022. години, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Уредба о утврђивању Програма управљања водама у 2022. години, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Уредба о допуни Уредбе о категоризацији железничких пруга које припадају јавној железничкој инфраструктури, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Уредба о листама отпада за прекогранично кретање, садржини и изгледу докумената који прате прекогранично кретање отпада са упутствима за њихово попуњавање, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2022

Уредба о изменама и допунама Уредбе о ограничењу висине цена деривата нафте, Службени гласник Републике Србије бр. 35/2022

Уредба о измени Уредбе о утврђивању финансијске подршке пољопривредним произвођачима кроз откуп тржишних вишкова товних јунади у отежаним економским условима услед пандемије COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2, Службени гласник Републике Србије бр. 36/2022

Уредба о утврђивању Годишњег програма мониторинга статуса вода за 2022. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 40/2022

Уредба о утврђивању Инвестиционог програма „Опоравак и развој”, Службени гласник Републике Србије бр. 41/2022

Одлука о додели средстава из буџета јединицама локалне самоуправе и градским општинама намењених за успостављање јединственог управног места, Службени гласник Републике Србије бр. 31/2022

Одлука о расподели средстава из Програма подршке развоју и функционисању система локалне самоуправе за доделу годишњих награда за најбоље општинске/градске управе у 2021. години, Службени гласник Републике Србије бр. 31/2022

Одлука о привременом смањењу износа акциза на деривате нафте из члана 9. став 1. тач. 1), 2) и 3) Закона о акцизама, Службени гласник Републике Србије бр. 32/2022

Одлука о допуни Одлуке о условима и начину за смањење царинских дажбина на одређену робу, односно за изузимање одређене робе од плаћања царинских дажбина у 2022. години, Службени гласник Републике Србије бр. 32/2022

Одлука о привременој забрани извоза основних пољопривредно-прехранбених производа битних за становништво, Службени гласник Републике Србије бр. 32/2022

Одлука о изменама и допуни Одлуке о условима и начину обављања мењачких послова, Службени гласник Републике Србије бр. 32/2022

Одлука о образовању Комисије за стандардизацију географских имена, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Одлука о допуни Одлуке о ближим условима и начину вршења контроле мењачког пословања, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2022

Одлука о измени и допуни Одлуке о привременој забрани извоза основних пољопривредно-прехрамбених производа битних за становништво, Службени гласник Републике Србије бр. 35/2022

Одлука о допуни Одлуке о образовању Радне групе за израду и подношење кандидатуре за међународну специјализовану изложбу ЕХРО Belgrade 2027, Службени гласник Републике Србије бр. 36/2022

Одлука о образовању Комисије за евидентирање и одобравање средстава за надокнаду разлике у цени гаса, Службени гласник Републике Србије бр. 41/2022

Одлука о изради Стратешке процене утицаја Плана управљања ризицима од поплава на територији Републике Србије за период 2021–2027. године на животну средину, Службени гласник Републике Србије бр. 41/2022

Правилник о минималним лучким тарифама, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2022

Правилник о условима, начину и обрасцу захтева за остваривање права на регрес за ђубриво, гориво и семе, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Правилник о изменама Правилника о Листи генетских резерви домаћих животиња, начину очувања генетских резерви домаћих животиња, као и о Листи аутохтоних раса домаћих животиња и угрожених аутохтоних раса, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Правилник о изменама Правилника о подстицајима за очување животињских генетичких ресурса, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Правилник о допунама Правилника о декларисању, означавању и рекламирању хране, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Правилник о означавању енергетске ефикасности електричних извора светлости, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Правилник о изменама и допунама Правилника о утврђивању Плана издавања пригодних поштанских марака и мотива редовних издања поштанских марака, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Правилник о облику и садржини годишњег извештаја о попису шема државне помоћи, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Правилник о изменама и допунама Правилника о обрасцима пореских пријава за утврђивање пореза на доходак грађана који се плаћа по решењу, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Правилник о обрачуну просечне велепродајне цене деривата нафте EVRO DIZEL и EVRO PREMIJUM BMB 95, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Правилник о обрасцу пријаве за доделу средстава постицаја ради привлачења директних улагања у сектору услуга хотелског смештаја, Службени гласник Републике Србије бр. 36/2022

Правилник о посебним елементима, односно критеријумима за процену ризика, учесталости вршења инспекцијског надзора на основу процене ризика и посебним елементима плана инспекцијског надзора у областима у којима инспекцијски надзор врши енергетска инспекција, Службени гласник Републике Србије бр. 40/2022

Правилник о измени Правилника о условима за израду пројекта претварања необрадивог у обрадиво пољопривредно земљиште, Службени гласник Републике Србије бр. 41/2022

Правилник о условима које треба да испуне правна лица и предузетници за обављање послова израде техничке документације, односно грађења објеката, за објекте за које грађевинску дозволу издаје министарство, односно надлежни орган аутономне покрајине, Службени гласник Републике Србије бр. 41/2022

Правилник о утврђивању зоне школе, Службени гласник Републике Србије бр. 41/2022

Правилник о мерама за заштиту безбедности деце на путу у зони школе, Службени гласник Републике Србије бр. 41/2022

Правилник о садржини и начину спровођења Годишњег програма мониторинга квалитета деривата нафте и биогорива за 2022. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 41/2022

Правилник о категоризацији туристичких места, Службени гласник Републике Србије бр. 41/2022

Правилник о измени и допуни Правилника о регистрацији моторних и прикључних возила, Службени гласник Републике Србије бр. 41/2022

Правилник о утврђивању утицаја објеката, инсталација и уређаја на рад радио-уређаја који се користе у ваздушној пловидби, Службени гласник Републике Србије бр. 41/2022

Саобраћајни правилник, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2022

Наредба о времену отворености аеродрома за одвијање ваздушног саобраћаја, Службени гласник Републике Србије бр. 35/2022

Списак нормативних докумената из области мерила, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Правилник о поступку доделе бесповратних средстава локалним самоуправама у Аутономној Покрајини Војводини за суфинансирање развоја саобраћаја и путне инфраструктуре у 2022. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2022

Правилник о додели бесповратних средстава женском предузетништву за субвенционисање трошкова набавке машина/опреме, рачунарске опреме, софтвера или услуге у циљу иновирања и дигитализовања процеса производње и операција у домену маркетинга и трговине у 2022. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 12/2022

Правилник о додели средстава за финансирање спровођења јавних радова на територији АП Војводине у 2022. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 13/2022

Правилник о измени Правилника о додели средстава за суфинансирање изградње, реконструкције и израде пројектно-техничке документације водних објеката у јавној својини и израде пројектно-техничке документације објеката фекалне канализације на територији АП Војводине у 2022. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 14/2022

Службени лист Града Београда

Правилник о програму, начину и трошковима полагања испита о познавању града Београда, Службени лист Града Београда бр. 31/2022

Измене и допуне Плана генералне регулације грађевинског подручја седишта јединице локалне самоуправе – Град Београд (целине I–XIX) – (I фаза – 2. етапа), Службени лист Града Београда бр. 27/2022

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Одлука о изменама Одлуке о утврђивању Програма за решавање вишка запослених у поступку приватизације, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Одлука о распореду и коришћењу средстава за подршку унапређења пословне инфраструктуре за 2022. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 36/2022

Правилник о поступку издавања потврде о смрти и обрасцу потврде о смрти, Службени гласник Републике Србије бр. 31/2022

Правилник о измени и допуни Правилника о ближим условима и начину вршења процене здравствених технологија, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Правилник о изменама Правилника о медицинско-техничким помагалима која се обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 36/2022

Правилник о изменама и допунама Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 36/2022

Правилник о Листи лекова који се прописују и издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 40/2022

Наредба о престанку важења Наредбе о забрани окупљања у Републици Србији на јавним местима у затвореном и отвореном простору, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Наредба о престанку важења Наредбе о радном времену и просторним ограничењима за време неповољне епидемиолошке ситуације током трајања заразне болести COVID-19, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Наредба о престанку важења Наредбе о забрани посета и ограничењу кретања у објектима установа за смештај старих лица, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Правилник о додели субвенција за самозапошљавање у АП Војводини у 2022. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 13/2022

Правилник о додели субвенција за запошљавање незапослених лица у АП Војводини у 2022. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 13/2022

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене Националног фудбалског стадиона, Службени гласник Републике Србије бр. 31/2022

Одлука о броју студената за упис у прву годину студијског програма основних академских студија који се финансирају из буџета Републике Србије на Академији за националну безбедност, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Одлука о броју студената за упис у прву годину студијског програма мастер академских студија који се финансирају из буџета Републике Србије на Академији за националну безбедност, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Одлука о броју студената за упис у прву годину студијских програма Основних академских студија Криминалистике, Форензичког инжењерства, Информатике и рачунарства и студијског програма Основних струковних студија Криминалистике који се финансирају из буџета Републике Србије на Криминалистичко-полицијском универзитету за школску 2022/2023. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Одлука о броју студената за упис у прву годину студијских програма Мастер академских студија Криминалистике, Форензичког инжењерства, Информатике и рачунарства и Управљање безбедносним ризицима природних катастрофа који се финансирају из буџета Републике Србије на Криминалистичко-полицијском универзитету за школску 2022/2023. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Одлука о финансирању набавке уџбеника средствима буџета Републике Србије за школску 2022/2023. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Правилник о изменама Правилника о програму, начину полагања посебног стручног испита за царинског службеника и евиденцији о положеним испитима, Службени гласник Републике Србије бр. 36/2022

Исправка Правилника о изменама Правилника о програму, начину полагања посебног стручног испита за царинског службеника и евиденцији о положеним испитима, Службени гласник Републике Србије бр. 41/2022

Решења о додели новчане награде за спортске резултате, Службени гласник Републике Србије бр. 41/2022

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Коефицијент за израчунавање висине месечне закупнине за коришћење станова, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2022

Индекси потрошачких цена за фебруар 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2022

Подаци о просечним зарадама и просечним зарадама без пореза и доприноса по запосленом, за јануар 2022. године, Службени гласник Републике Србије бр. 41/2022

2

СПИСАК ПРЕПЛАТА НА СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ БИБЛИОТЕКЕ УПРАВЕ У 2022. ГОДИНИ

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

1.	КОРАЦИ: часопис за књижевност, уметност и културу
2.	ЛЕГЕ АРТИС: прописи у пракси
3.	ЛИПАР: часопис за књижевност, језик, уметност и културу
4.	НАША МЕСТА: часопис за локалну самоуправу
5.	ПРАВНА ПРАКСА: часопис за примену прописа
6.	ТОКОВИ ИСТОРИЈЕ: часопис Института за новију историју Србије

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1.	БИЛТЕН ДРЖАВНОГ ПРАВОБРАНИЛАШТВА
2.	БИЛТЕН ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА
3.	БИЛТЕН МИНИСТАРСТВА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
4.	БИЛТЕН РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ
5.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
6.	МЕСЕЧНИ СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД
7.	САОПШТЕЊА РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ

3

ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Излазећи у сусрет све израженијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотеке Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посредни књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектуру свима онима који желе да се стручно усавршавају. Напомињемо да ове књиге (из којих дајемо само изводе) могу да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа.

За овај број издајамо:

- 1. М. Ђ. Милићевић: Школица за грађанска права и дужности, Београд, 1889.**

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

2988

ШКОЛИЦА

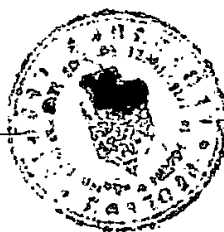
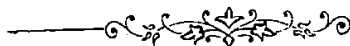
ЗА

ГРАЂАНСКА ПРАВА И ДУЖНОСТИ

УДЕСИО

М Ђ МИЛИЋЕВИЋ

ДРУГО ПОПРАВЉЕНО ИЗДАЊЕ

У БЕОГРАДУ

У СРПСКОЈ КРАЉЕВСКОЈ ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ

1889

?

Чланци који би били потежи деци за разумевање нека се прочитају више пута, и нека их наставник објасни својим речма. То ће деци бити доста. Семе ће се засејати; и, ако не клија одмах, није штета; ниђи ће кад му дође време.

Данашњи Устав унесен је сав у „Школицу“ за то да га читаоци имају цео пред очима. То је захтевала важност закона који је врело свим другим законима и уредбама; а и иначе треба да га српски грађани врло често имају при руци.

Делови Устава који би били тежи за младе читатеље могу се само прочитати, и наставник ће и њих, као и оне чланке напред, објаснити колико приликује дечином развиту. Потпуно разумевање и ту ће доћи тек у своје време.

М. Ђ. Милићевић

ПРВИ ДЕО
ПРОСТЕ ПОУКЕ ЗА МАЛУ ДЕЦУ

ГЛАВА ПРВА

О ДУЖНОСТИМА

Децу сваки милује

Пустите децу неки дођу к мени, јер је њихово небеско царство, вели Исус Христос.

Поука

Донеста, драга дечице, вас сваки милује, немојте ни најмање сумњати о томе. Нека то слатко уверење развесели срца ваша; нека их оно отвори за наше савете, за наше поуке!

Бог вас милује. Онај који вас је створио обдржава вас, заповеда да растете, заклања вас, и зове да будете срећни и добри.

Бог се познаје највише по својој доброти. Као год што подржава великога и јакога, тако се исто стара и о маломе и слабоме; он не заборавља ни црва ни мрав.

Бог даје свакој тварци оно што њој треба. Вама је дао милошту вашег оца и ваше мајке, друге ваше рође, и свију оних међу којима сте. Та је милошта ваше добро; она је велико благо за ваше детињство; она је извор ваше поточе среће.

А за што људи милују децу?

Прво за то што је Бог, из љубави према деци, усадио неку милошту људима у срце. Друго, милују их за то што су она донеста мила, блага, и добра.

Та је својства ценио и сам Христос. У Јеванђељу пише да је он врло радо примао децу, и да се осећао срећан кад њих види око себе.

Питања

Шта је говорио Исус о деци?
 Је ли Христос миловао децу?
 Како се нарочито показује Бог?
 Шта је он урадио за децу?
 За што људи воле децу?

Детињство

Поуна II

Ала је несрећа, кад које дете постане немило, непокорно, или притворно!

Оно више не заслужује нико да га милује; оно товари много муке онима који су узели на се да га изведу на пут; а задаје и себи многе невоље, те некад, бој се, може постати неваљало и несрећно.

Али од вас не ће то бити, децо моја; ви ћете се журити да будете свакад добри; да чините увек што је добро, и да се клоните од онога што је зло.

А за то вам треба да се учите, да слушате, и да се покоравате.

Слушајте мирно и поверљиво оне који од свега срца желе да се ви навикнете на оно што треба да чините, те да заслужите љубав у својих родитеља, пријатељство у других људи, и благослов у Бога!

Питања

Могу ли се деца некад да окрену на зло?
 Могу ли деца кад и кад да изгубе милост пред родитељима и другим људима?
 Шта треба да чине деца те да буду добра?
 Шта добива дете чинећи добро?

Детето за будућност

Како што је у маленом жиру смештен сав штоњи велики рхег, тако се у дегегу скрива цео штоњи човек:

Делла.

Поука III

Децо моја, ви не ћете бити до века мали и млади. Не ће вас до века други упућивати шта да радите и како да се владате.

Не ће вам се до века, овако као сада, давати све што вам треба.

Нити ћете ви имати свакад оваке згоде и времена, као сада, да научите све што ће вам ваљати за живот.

Ваше је данашње доба и најсрећније и најдрагоценије. Ваља се умети сладити њиме мирно, и радити за следак, за будућност, коју нека лакоумна деца већ не могу да дочекају.

Кратко: ви сте данас деца, некад ћете бити људи: али памтите, да сваки човек постаје од детета.

Ако дете није како треба, не ће ваљати ни човек.

Ако се увари цвет, онда род, баш и да доспе, не ће бити ни леп ни добар.

Питања

Како се зове човек док је мали?

Кад дете порасте шта постане?

Ко се стара о деци?

Рђаво семе даје ли добар род?

Дете немарљиво, незналица, или неваљалац, може ли ласно да постане добар човек?

Дететова будућност

Поука IV

Већ и сада, у тим вашим годинама, ваша срећа и несрећа у велике зависи од вас. Ако се владате добро, ви осећате у себи нево слатко задовољство; ако, добрим вла-

дањем, стечете добре навике онда ће и ваше васпитање због тога бити блаже, лакше, и поузданије.

Много има људи који су пали у несрећу својом кривицом, па су се после љуто кајали што су у детињству своје били непослушни, а у младости неуредни.

Много их је, који сваки дан горко узвикују: Еј да сам умео да слушам што ми је говорено док сам био мали!

Ви желите да постанете корисни и добри људи, да сте на част својим родитељима, своје месту, и својој отаџбини: онда се користите својим млађаним годинама, будите вредни и послушни: вршите сваки дан што вам је дужност, слушајте и примајте поуке које вам се дају у школи и у кући.

Тако ћете очувати и развити лепа својства првога вам доба, која су родни заметци, из којих ће проклијати и сазрети родови за ваш последак.

Ви мушкарци јамачно желите да постанете добри људи, а ви девојчице, да будете добре и честите жене, е за то будите најпре добра и мила деца. Од вас се не тражи ништа преко ваших година, преко ваше снаге, и вашег разума.

Питања

Шта се зове добро владање?

Какве користи има човек од добра владања?

Шта обично бива деци која се рђаво владају, која су неуредна и непослушна?

Какве су последице од послушности и доброга владања?

Треба ли деца да желе да буду свршени људи?

Отац

Поука V

Има неко, децо моја, који је мислио о вама и радио за вас; који је, нежним и провидљивим старањем, још и пре вашег рођења, спремао све што ће требати за вас.

Има неко, који вам, од како сте се јавили на свет, чини све што вам треба, стара се да сте одевени, да сте нахраћени, да сте у сувоти: који чини колико год може само да ништа не оскудева вашем животу и вашем васпитању, и који, баш кад све то чини за вас, можда сам трпи сваку оскудицу, злопати се, и невољнише.

Има неко који заборавља себе за љубав вашу, који даје себе само да вама помогне: толико вас љуби искрено и јако.

Ви већ знате и сами, моји драги пријатељи, о коме ја ово говорим, сећате се да је то ваш отац!

Ваш је отац ваш први и најбољи пријатељ, он заслужује прво место у вашем срцу, у срцу које треба да уме да љуби. и да благодари.

Не заборављам ја ни мајку вашу, која тако исто заслужује место у срцу вашем, као год и отац ваш.

Питања

Ко је детету најбољи пријатељ?

Како треба да се осећа дете спрећу оца својега?

За што дете треба да љуби оца својега?

Има ли, осим оца, још ко да заслужује толику исту љубав?

Мајка

Према сунцу топло а уз мајку добро. — Цуни су уста кад се рече мајка!

Поука VI

Деца, док су мала, не знају ништа; или само знају да плачу, и да се жале; она не виде ништа, не чују ништа, и не разумеју ништа.

Њихов је разум као какав цвет, окован пупољком, који се може да развије тек с великом муком и настајавањем.

Тешко би било детету, да му није мајке његове!

„Мајка повија чедо своје у пелене, успављује га на своме крилу, па га лагацко спушта у љуљку његову.

Она седи уз њега, бојећи се да га каква вика или луна не пробуди: „Спавај ми, спавај, чедо моје драго, певуши му она: — мајка је твоја у за те, и чува те!“

„Чим се пробуди и заплаче, мајка га привиче к недрима својим, и доји га. Млеко тече, дете сише, плескајући ручицом сису која га храни.

„Ако је дете боно, мајка лебди над њим; она не мари за свој живот само да оздрави драго чедо њено; увек се плаши да му што не оскудева, и у молитви својој прво помиње њега, па себе.“

Питања

Шта знају мала деца?

Како се науче да разумевају оно што им се каже и што бива око њих?

Шта чини мајка за своје дете?

Шта чини кад је оно боно?

Мајка

Поука VII

Кад дете малко ојача, ваља га учити да иде, да говори.

Све се надмеће да му буде од користи. Породица, друштво, и отаџбина коју оно још и не зна, притичу у помоћ матери, и показују детету колико маре за њега.

Али пре него што му прева и школа отворе своју науку, мајка је већ почела упућивати своје дете; она је већ постала његов први учитељ: она је почела да излива душу своју, најбоље осећања своја, у срце чеду своме.

У овом красном послу, мајка ради тако стрпљиво и тако милостиво, да се с тим не може упоредити ништа на свету.

Како дете толико ојача да може примати макар какво знање, одмах се родитељи журе да му показују све што ће му бити на корист. Они га шаљу у школу; чине све што могу, само да оно заболи добродетељ, и да се задахне осећањима за побожност, за поштење, и за част.

Јадно би било дете које не би имало вере, ни поштовања спровођу својих родитеља, и које би заборављало њихову науку.

Питања

Шта чини мајка чим јој дете порасте?

Ко помаже мајци у старању о деци?

Шта треба да ради дете, те да се удостоји онога што за њега чине његови родитељи и учитељи?

Синовља захвалност

Поука VIII

Незахвалник је који заборавља добро које му је учињено, или се тако влада као да га је заборавио.

Незахвалност је мана тако ружна и тако постидна, да нема толико безобразна човека који не би поруменно кад се ухвати у томе.

Али колико је незахвалност гнусна, толико је опет захвалност лепа; она је дужност за свакога, она је неки дуг који ваља да је врло благ срцу дететовом.

Кад само помисли, шта су родитељи чинили за њега, дете ће одмах видети, да су они први људи, који заслужују његову захвалност.

Драга децо, ви ћете то сад показати својим поштовањем, послушношћу, речима, и свим својим владањем, а доцније, сваком дворбом коју устраже њихове године и њихово стање.

Није само док сте деца да ваља љубити и поштовати своје родитеље, него док сте год живи. И што више растете, то светија треба да вам буде та дужност, јер ће се на вас многи угледати, а особито деца и младићи.

Да постанете Бог зна што, да се обогатите не знам како, та вам дужност остаје увек непроменита.

А шта се може рећи за ону децу која дођу до неког стања, па се онда либе и стиде од оних који су их родили, одхрањили, и очували?

Тако може чинити само братва памет и рђаво срце.

Ако је ко помогао вашем оцу или вашој мајци, памтите да сте томе и ви дужни.

Нека син никад не усваја очину пизму на кога, али захвалност његову нека прима свакад.

По неко дете остане сироче, и прими га се или стриц, или рођак, или други који добар човек, те га очува. и изведе на пут. Овај је старатељ детету меште оца и мајке. Дете треба да му је послушно и захвално, као и рођеноме оцу своме.

Питања

Можемо ли заборављати добра која нам чине родитељи?
Је ли доста да их се сећамо?

Захвалност према родитељима треба ли да траје дуго?

Зар дете није ослобођено од захвалности према родитељима кад одрасте, и стече бољи положај од својега оца?

Шта ваља мислити о онима који презиру своје родитеље?

Шта су деца старатељи?

Шта је дужно дете добротвору очином?

— — —

Послушност према родитељима

Поука IX

Слушати, значи чинити оно што заповедају, а чувати се од онога што закрађују они којима је дужност упућивати вас.

Љубав, коју ваши родитељи имају према вама, вуче њих да мисле што ће вама бити корисно, а то ви сами, деца моја, често не можете ни знати, ни разумети. Из тога обично извиру све њихове наредбе и заповести. За то за вас и јесте велики добитак да њих слушате.

Ако ви љубите своје родитеље, који вам чине и желе толико добра, вама ће бити ласно слушати их; ви ћете им се покоравати и с поверењем и без силе; осећаћете се срећни што вас упућују њихове пријатељске руке; прима-

ћете захвално све што вам долази од њих: поуке, напомене, опомене, прекоре, и каштите. Сматраћете, као што и треба, да је њихова оштрина, кад је ваше погрешке изазову, доказ њихове љубави спроћу вас.

Ваши су родитељи дужни да вас упућују на добро: то је њихово право и њихова дужност. То њима заповеда сама природа, заповеда им вера наша, и наша драга отаџбина: право је дакле, да се ви у свему покоравате њиховој вољи.

Непокорна деца обично постају људи несмотрени и ташти; они често кроз сав свој потоњи живот, испаштају лудорије, погрешке, и непослушности, које су починили у својој младости.

Један је, не слушајући напомене које су му даване, навучао на се болест која му мрачи, пла и скраћује дане; а други је научио неке зле навике које су доцније биле извор несрећи његовој и породице његове.

Децо, доћи ће време, када ћете ви познати колико је добро слушати. Да хоће дати Бог да се ви опомињете свога детињства, а да се не узимате никад ни за што кајати!

Наука, коју ко сам тече, скупа је, и често, кад је човек стече, тек види да је доцкан користити се њоме.

Питања

Шта је то слушати?

За што родитељи заповедају својој деци?

Треба ли да се деца покоравају драге воље?

Шта се догађа непослушној деци?

Да ли се човек доцније не каје што није слушао у младости?

Шта треба чинити, да се не кајемо доцкан и узалуд?

Послушност и поштовање спроћу старијих

Поука X

Учитељ има онаку исту дужност као и родитељи, да упућује на добро децу која су му поверена. Он је вама као

ваш други отац, као продужење вашег родитеља и ваше родитељице.

Ваши се родитељи покоравају јавној власти, па јој се и ви морате покоравати.

Та власт тражи да родитељи ваши вас школују и изводе на пут; она подиже учioniце, где се ви можете научити на свако добро.

У школи ваш учитељ има право и од ваших родитеља који су вас предали њему на старање, и од јавне власти која је отворила школу.

На тај начин школа постаје нека друга кућа, у којој је учитељ отац а ви његова деца.

Учитељу своме ви сте дужни готово онаку исту љубав, захвалност, поштовање, и послушност, као и родитељима што сте, јер се он онако исто стара и мучи да се ви изучите, и да изађете људи.

Ви не можете живети сами за се, а не можете ни само са својом породицом, него треба да будете на корист својој земљи, и да сте јој дика: за то учитељ и јесте уз вас да вас научи: како се врше дужности спровођу своје домовине, свога среза, округа, и спровођу Србије, земље наше миле; он је као неки тумач наше отаџбине уз вас. Поштујте га, дакле, и слушајте; сматрајте га као свога пријатеља.

Учитељева је служба врло мучна; за то њега може у том послу одржати само истинита љубав спровођу деце, и племенита заузетост за њихово добро. А онај који вас је упућивао у вашем детињству, који је развијао ваш разум, и учио вас у вери и у добродетељи, треба за то да је до века мио и драг вашем срцу.

Други ваши старији, све су људи којима или ваша породица, или њихове године, или земаљски закони, дају неку власт над вама, нека права над вашом вољом.

Дете треба из малена да се навикава поштовати људе који врше неку службу у држави или општини.

¹ Овде некаће у кратко помену јавне службе у општини, у срезу, округу, и у држави; и нека се каже шта који чиновник ваља да ради.

Ред, мир, и сама слобода међу људма, зависе од поштења и послушности, која не извире никако из права овога или онога човека, него из онога што је најпоштованије овде на земљи, из јерне глести и закона.

Међу тим, нико није старији од своје дужности, којој треба да се покорава свак, ко био да био.

У правној држави сваког човека, макар каква била његова служба или радња, ваља да почитује свак, да га уважава први старешина државни онако исто као и најпростији грађанин, само кад он чини своју дужност, јер он онда ради као да је најстарији.

Питања

Што чини учитељ за ђаке личи ли на оно што чине родитељи за децу?

Какав појам треба да имају деца о школи?

У чије име говори учитељ? и о чему вам говори?

Шта осећа добар учитељ?

Шта треба да осећате ви спровођу њега?

Шта су то ваши старији?

Шта је дужно дете својим старијима?

Од куда власт нашим старијима?

Писштујте свакога, а особито старце

Поука XI

Са свога незнања, невештине, и слабости, детету је добро да слуша готово свакога.

Међу тим с оним лицима, која су му туђа, и од којих би му се рекло да се чува, оно ваља да се влада што год може смотреније.

Нека дакле не послуша никад савете и заповести ованих лица, ако му се учини да су ти савети рђави, и те заповести зле.

Ако му ко рекне: „Немој то и то казивати оцу своме, или мајци, или учитељу,“ нека се чува од тога пријатеља, и нека зна да ту има какве зле намере.

Што је год добро томе не треба никакав покривач.

Врло је лепо, да су деца добра и мирољубива с другарима. Које би дете тежило да заповеда другима, показивало би неку охолост.

Охолост и бурење мане су које свуда стоје ружно, а на деци су права грдоба.

Деца треба да показују поштовање спрећу своје старије браће и сестара, а и спрећу сваког старијега, особито пак нека поштују старце и старице.

Старост је нешто красно, нешто за поштовање.

Погледајте човека који је дуго живео, коме је време већ набрало боре на челу, а године му косу убелиле. Он је много претурно преко главе. Он је био стар кад сте се ви тек рађали. Зна кад вас није ни било на свету; зна кад су се рађали оцеви ваши; некад је био радан, снажан, ишао је усправо, и држао главу поносито. Данас је старост ослабила његову снагу, али му је оставила мудрост и добре поуке.

Приђите му, он ће вам причати како је било у старо доба, казаће вам све што је научио за дугога својега живота и рада.

Сви честити народи на свету поштовали су и поштују старце и старице. Старци су обично најмудрији људи; ако су изломљени и немоћни, то је с тога што су у својој веку много радили и мучили се за друге.

Они бивају некад невесели; а то је за то, што тугују за својим родитељима, за својом децом, и пријатељима, који су помрли пре њих.

Красно је видети кад младићи, па и сама деца, својим добрим владањем; својом вољном услужношћу, блаже тужне дане старости, и тако изазивљу срећни осмејак на она лица која су помрачиле године и муке у животу.

Питања

Како треба да се влада дете према старијима?

Треба ли дете да слуша свакога?

Треба ли да таји што од својих родитеља?

Кога особито треба да уважавају деца?

Какав добар углед имају деца на старцима?

Шта могу научити од стараца?

Како треба да се владају деца и младићи спровођу стараца?

В а с п и т а њ е

Поука XII

Има биљака слабих и танких којима, као оно бршљану, треба или каква стена, или зид, или стабло каквог дрвета, да се наслоне, па тек онда да се пужу усправо без опасности.

Деца у многоме личе на ове биљке.

Много пута се деца упоређују с оним усевима или младицама којима ваљају тачке, те да се исправе, или да се очувају од ветра, који би их или пребио, или изљуљао из корена, или бар повио на страну.

Као што младој биљци или воћци треба тачка и разумна брига, да се одржи и одгаји, па да израсте велико, право, красно, и родно дрво; тако је и детету потребно да има неко, ко би га увек надгледао, често поправљао и упућивао, док не би годинама и разумом толико ојачало и стекло добре навике, да може само вршити све своје дужности.

Ако би дете, на прилику, што слагало, или би нешто затајило, његови ће га родитељи, или учитељи, прекорети за то, можда и каштиговати, пазећи да се оно не навикне на то зло; хтело оно или не хтело, онп ће га заварчити од тога; и за дете је то голема срећа. Јер, ако би му се оставило на вољу, постало би лажа или лопов. Доцније би се оно могло скршити, а не би се дало исправити: јер друштво крши оне који газе закон, ако не могне да их исправи.

Дете нема баш свакад само од себе јасну свест о својој дужности; некад опет оно ту дужност и познаје, ама се невѣди, хоће да је обиђе. У таквом случају, младица се

повија или својом тежином на ту страну, или је повлачи сила примера; она је у опасности; она се нагиње на зло.

Благо родитељима и учитељима ако не буду, из какве зле милоште и мажења, пустили да се начини ова штетна кривина или на карактеру, или на срцу, или на уму дегетову; ако су уклањали од њега рђаве примере и рђаво друштво¹; ако су мотрили на његове још млађане страсти, његово владање, на његово држање тела, које може да му поквари и само здравље.

Децо! Младићи! не срдите се на прекорз, него се покоравајте! Кад год вам је тешко отканиги се од неких склоности, од неких навика које куде и осуђују ваши ровитељи, учитељи, или сама ваша савест, знајте јамачно, да вам је баш тада најпотребнија поправка, да је за вас спасење, ако се час пре, по што по то, вратите на добро. Будите захвални онима који вам, ради ваше среће, чине пријатељску и родитељску силу.

Итања

Шта се зове наклоњеност, а шта је навика?

Могу ли деца да имају рђаве наклоњености, и да стеку рђаве навике?

Је ли потреба за дете, да га други опомињу, да га подржавају, и отклањају од зла?

Како треба да се осећају деца према онима који пазе на њихово владање, који угушују њихове опасне страсти, и који их, тако рећи, нагоне да се навикну на добро?

Школа

Школе су за то да децу науче како би она била радна, просвећена, морална, побожна, и подобна управљати се сама доцније у животу; како би знала свакад своја права, али би вршила још из малена све своје дужности.

Добро је објаснити деци ову хвалу доброте друштву:
„Једном сам се шетао, вели један појета. На путу, пред собом, опазих листак, већ у пола сув, који дивно мирисаше. Узех га и помирисах с насладом: „Ти, што тако миришеш, рекох му ја, јеси ли ружа? Нисам ружа, одговори ми он, него сам живео уз ружу; отуда долази лепи мирис, који ето падајем!“

Поуна XIII

У нашој земљи, децо моја, свако се дете може учити и научити: сиромашак и богаташ у школи су равни: то је, децо, велико благо, које ћете ви тек доцније моћи проценити.

Само је штета, што у нас још не иду у школу сва деца, као што би могла ићи. Многи мисле да је учење нека дангуба, и да се може бити без науке као и с науком. А то је велика погрешка.

Човек који не зна, роб је и телом и душом; с незнања људи падају и у зло и у сиротињу.

Данас је наука човеку потребна готово онолико исто колико и јело којим се храни, и ваздух којим дише. У земљи, где грађани сами гласају за законе на својим скупштинама, не може се никако бити без знања и науке; јер људи незналице нити умеју живети слободно, нити поставити земљи својој паметне законе, онако исто као што ни слепач без вођа не може никуд ићи.

Моја драга децо, највеће зло које би се сада могло учинити вама, било би то, кад би вас оставили без науке; из тога видите, колико је потребно, да долазите у школу.

Већ ви знате, колико треба да будете послушни и захвални своме учитељу.

Али не уди да вам опет кажем како треба да се владате према школи:

„Дете ваља да се жури у школу најпречим путем, да се не задржава и не заиграва уз пут. Ваља да стигне пре уреченога часа; одело његово, и све тело, ваља да му је чисто и уредно.

„Да улази у школу мирно; и да седе на своје место а да не узнемирава своје другаре.

„Док је год час у школи, ђак треба да гледа своје послове; да слуша пажљиво што говори учитељ, и да се стара да то упамти.

„Да проучава своје лекције и задатке весело и марљиво.

„Гледао га учитељ, или не гледао, добар ђак нека је свакад миран, нека се не смеје, и не шапће с другарима!

„Кад се швола пусти, нека иде мирно кући, не трча-
карајући, и не застајкујући које где уз пут.

„Добар је ђак смеран, али никад није пудљивац. Никад се не смеје друговима које учитељ за што прекори, или који не могу да напредују у науци као он. Никад се не либи од њих, нити се хвали својим напредовањем. Чува се од свађе, а још више да кога не удари, мањ ако би ваљало одбранити кога слабога другара од јачега.

„Чува се од рђавих другова, а особито од оних који су ветрењастии и не пазе на се, јер такви могу мало по мало да падну у велико зло. Поштујући свога учитеља, он никада не гунђа против његове општине, нити кадгод сумња да ће учитељ учинити што криво.“

Тако се, децо, влада добар ђак. Угледајте се на њега, па се не ћете кајати док сте год живи.

Питања

Треба' ли да се уче деца?

Шта бива од знања а шта од незнања?

Је ли добро не ићи у школу?

Шта треба чинити, да се добро користимо школском наставом.?

Како треба дете да иде у школу?

ПОУКЕ ЗА ДЕЧАКЕ

ГЛАВА ДРУГА

О П Е Т О П Р В И М Д У Ж Н О С Т И М А

Истина

Човек који казује лаж место истине крив је као и онај који даје лажан новац место правога.

Поука XIV

Ми тражимо да свачија уста казују истину; ако нас други преваре речима, ми то сматрамо као кривду, као увреду.

А што тражимо од других, право је да чинимо и ми сами спровођу свакога.

Међу тим, лаж махом уди ономе ко се њом служи; она је опасно оружје, као кад се општар гô нож носи за појасом.

Најчешће се виђа, како се лажову; по што се једном ухвати, више не верује баш и кад истину казује; а у лажи је плитко дно: човек лажа, мора се ухватити а пре à после.

Навика на лагање показује слабу душу, и срце без достојанства а некад и врло покварено: јер људи често лажу или да сакрију истину коју немају снаге да признаду или да је подупру; или лажу, да заклоне своје мане.

Умереност, пристојност у беседи

„Прво се обавести, па онда говори.

„Не одговарај док не чујеш; не улећи другоме у реч!

„Ко је умерен у беседи, вешт је и смотрен, мудар човек штеди мисао свога ума као нешто врло скупоцено.“

Поука XV

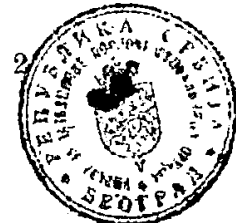
Људи ташти, неразмисљени, и празна мозга, врло често говоре преко мере.

А људи мудри гледају да најпре размисле, па онда говоре; они знају да се и најпаметнији човек може преварити; знају они да није важност у множини речи, него у истини и удесности онога што се говори. С тога и говоре мало, а њихова се беседа слуша и цени.

Особито омладини доликује умереност и смотреност у беседи.

Разговори пакосни о другима, кад ови нису ту где се говори, знак су непоштене душе.

Свађе и препирке, осем што не доликују нињом, често су опасне; кад се човек одљути и боље размисли, ретко их се може сетити, а да се не зарумени.

Ко жуди да се покаже, тај често рекне другима оно што њихова савест не одоброва; а ко жели да је мудрији од свакога, и на језику је брз, често говори другима праве лудорије.

Ко воли да се подсмева, уди сам себи. Он и не мисли да се под смејом који он пазива таји увређена честољубивост, која ће дочекати прву прилику да му се освети.

Макар какав био предмет и повод несмотреном разговору, опет он често причињава озбиљно кајање.

Као што има људи у којих је све тајна и неверица, и који су за смех због безбројних својих беспутних смотрености: тако има и других, који не умеју ништа да сакрију: ови и своје и туђе послове разглашују свуда и свакоме. То су жалосне мане. Да се неки посао сврши, често зависи баш од смотрености с којом се ради. Треба човек сам своје тајне да чува, кад је то корисно или потребно; а још више ваља да чува туђе; тајна пријатељева треба да је светиња за нас.

Проливеност је знак да је у човека слаб карактер, и по несрећи, те је слабости врло много у људи.

Питања

- Да ли треба најпре размислити, па говорити? За што?
 Да ли треба најпре слушати, па одговарати? За што то?
 По чему се познаје човек мудар и паметан у беседи?
 Шта мислите о разговорима који су супротни поштењу?
 — оговарању? — о пецкању?
 Како треба чувати тајне?

Поштење, доброта

Није добар човек, који шапће зло за другим.

Многи су људи стекли најтежа знања, али се нису могли научити да трпе не туђе мане него туђа добра својства и ваљаност!

Поука XVI

Слоге и добра живота не може бити у оних људи, који не могу да трпе један другога.

С тога ништа није тако гнусно као проклета завист. Она уди под једнако и ономе који је има у срцу, као и ономе који јој је предмет или жртва.

Поштен човек жали кад види зло које не може да отклони или да поправи; а завидљивац тугује и једе се кад види добро у другога; он то мрзи, и болује од тога?

Понекад завидљивца гризе нека тајна туга, кад види туђу срећу, туђ дар, напредницу, или чије лепо име.

Завидљивац не може да трпи ни што је поштен човек добар.

Некад завидљивац испољава тугу и самим речима. Он гледа да потамни сјајност која му удара у очи, да окаља чистоту која га вређа; дрске претпоставке, лукава циљања, па и сам отров клевете, срамни су израз његове неправедне мржње.

Завист нема јунаштва, као што нема ни савести; она штоди, оптужује, уједа, а крије се као год змија, коју човек случајно нагази.

Баш би ваљало, да тако гадан порок буде врло редак. И доиста он само у души неваљала, зла човека влада свом својом гнусобом; али је завист вешта, па се претвара; помоћу неких поштених изговора она нађе ласно приступа у наше срце. Њени су први наступи врло обични, и ми се слабо умемо од њих да одбранимо.

Чини нам се готово природно, да не гледамо радо у других људи доброте које њих као да уздижу нада нас, или умањују наше, кад се с њима упореде.

Питања

Је ли трпљивост потребна у друштву?

За што је потребна?

Има ли каква страст супротна трпљивости?

Како се зове та страст?

Шта бива од те страсти?
 Је ли завист врло ружна мана?
 Има ли је у многих људи?

Поштење, доброта

Поука XVII

Зависти има у свакога узраста, у свакога стања.

Близнац близанцу завиди, ако му се мајка више осмене или га јаче пригрли; ђак тугује ако му другар боље напредује у науци, место да се угледа на њ и да се сам више жури; тежак с пожудом гледа како је у суседа њива напреднија од његове; књижевник, научник, љуте се и држе да је неправда спроћу њиховог дара и рада напредак другог књижевника или научника, а не мисле да има још доста места у људскоме памћењу за имена свију добрих радника и трудбеника, само ако се они узмогу уздићи на толику висину; два државника мрзе се и надмећу мислећи више о задовољењу себе него интереса државе којој су управници.

Има људи који се хвале да су оштри и праведни, а потајно они су само завидљиви. Не зна се, ни за што ни кроза што, тек по неки не може да трпи, кад се хвали други какав човек; а мило му је кад се куди. Треба се трудити, да се угушује овај рђав покрет срца.

Одајимо праву пошту добру, макар се где оно налазило. Не примајмо о лако оговарања. Признајимо смело своја дела, своје речи, своје мисли; али нека наша дела и наше речи, особито кад се тичу интереса или доброга имена других људи, извиру увек из чиста и поштена срца.

У свему што се тиче наше личности, не будимо сувише на крај срца.

Истина, кад се човеку чини каква неправда или непризнавање, онда му се душа може са свим праведно да ражали на то; али је врло несрећан онај човек који у

ту жалост умеша и зависти, те тако каштигује сам себе за оно, што му је други учинио криво.

Наша засебна дужност, или опште добро, могу некад да нас нагнају да се боримо, да окрпљујемо рђаве људе. У таквом случају, чинимо оно што нам је дужност, али нека се у наша дела не меша ни најмање ни мржње, ни освете, како нам та погана завист не би искварила дело које је за хвалу.

Омладина се нарочито мора чувати од ове рђаве страсти која, кад се једном увуче у срце, одмах га сузи, сасуши, и начини да није ни за какво добро.

Колико је год лепо видети га кад је задахнуто каквом лепом и племенитом жудњом, толпео је исто жалосно гледати га кад је отровано завишћу, том жудњом немоћи и нискости, која хоће све да оцрни, све да згњави, све да потре око себе, само да се она малко може помолити и показати.

Питања

Шта чини завист ономе ко је има у срцу?

Има ли људи стања или доба где нема зависти?

Шта треба чинити, кад се оназе први наступи зависти?

Је ли и оно доброта, кад се хвали зло?

Ако ко уди друштву својим радом, хоћемо ли му се одупирати? Из каквих осећања?

Захвалност као друштвена добродетељ

Незахвалности нема опроштаја; јер она не долази од силе него од воље!

Поука XVIII

Наше срце ваља да је широко за захвалност. Осем наших родитеља, пријатеља, учитеља, и других добротворâ, има још много људи, којима припада право на нашу захвалност.

У друштву је сав живот изаткан од низова услуга; онај, који увек прима услуге а не враћа их, мора у својој души осећати да чини неку неправду, мора се осећати понижен пред онима који су око њега и, управо, недостојан друштва.

Навикавајте се на захвалност, пошто њом можете заслужити поштовање пред собом, и пред другим људма; можете стећи поверења и блакости у својих ближњих.

Људи, обично, ако чине какво добро, чине га што се, по правди, надају, да ће им се то знати и памтити.

Чешће се рекне: како је мало племенитих добротворâ; како је ретко добротворство! И доста има саможиваца који сматрају да је пропала свака парица која се да другоме. Али има још нешто ређе од добротворства: то је права захвалност.

Многи људи примају услугу као некакав дуг који им се плаћа, а не као зајам који њих обвезује. Често, Бог ме, семе које сеје добротворна рука, пада на земљу незахвалну и суву.

Јеванђеље заповеда: „Чините добро за зло!“

Људски морал не тражи од нас толико. Он каже: „Помажите један другоме; нађите се један другоме добротом и племенитошћу; враћајте добро за добро, и, ако баш то не можете а ви се увек сећајте дуга који дугујете.“

Види се, ето, да неблагодарник, ако је још човек, мора бити човек веома изопачен. Има животиња од којих би се он могао застидети.

И шта најчешће бива с неблагодарницима и са саможивцима? Обично их срета свуда презрење, саможивост, и незахвалност. Жалите их, а сами чувајте у срцу своје спомен о добру које вам је учињено; и, кад буде прилика, чините га и ви сами.

Иштања

Кога зовете ви добротвором?

Каква осећања личе добротвору?

Каква осећања личе ономе који добро прима?

Има ли људи који нису дужни ником захваљивати?
 Да ли захвалност понижује човека? — А незахвалност?
 Да ли често неблагодарност није крива, што нема добротинства?

Шта вели Јеванђеље о томе?

Каква је обична каштига за неблагодарнике?

Р а д

Рад је срећа за свакога; за господара, за слугу, за старо, и за младо. Рад одгони од породице сиротињу и неваљалиштину, а зове у кућу слогу, љубав, и сваку напредницу.

Поука XIX

Без рада се не може бити; без рада нема живота.

Ко ништа не ради, то јест, ко не чини ником никакве користи, не заслужује онај хлеб што једе.

Неки мисле: богат, или научен човек, може да не ради. То није. Богаташ треба да ради, да собом и имањем својим буде на корист и себи и друштву; он злати своје руке, претварајући њима поље у родну њиву, или вежбајућу их у пријатним и корисним вештинама. Изучен човек опет нека ради, да покаже и другима оно што је сам научио, да и њима пружи родове од свога неспавања и размисљања. Научник нека ради да се умноже и рашире начини, како да се стече већа умешност у вештинама, у земљодељу, те да се производи више а о мање мукe.

На тај начин они се удружују са земљорадником и мајстором облакшавају им труде, и чине их роднијима за све људско друштво.

Зар настава, која се даје деци по сваковрсним школама за усавршање умно и морално, није за то, да омладина постане подобна за разуман и родан рад, достојан осветљена и јуначна човека, који зна оно што ради, и појима узрок рашта што ради?

Не дај Боже, да је школа и настава за то, да се деца одуче од рада; него је баш за то, да се науче онако како захтева сваки рад и свако пословање; да се научи свако да ради према разуму, полу, и добу својему.

Питања

Треба ли радити?

Може ли човек да не ради кад је богат?

Треба ли да ради сиромаш? — научник?

Треба ли школовање да одвикава децу од рада?

Рапшта је школовање?

О п е т р а д

Поука XX

Људи су у разним положајима овога света; неки су сами изабрали своје стање, а неки су се и родили у њему.

Један је трговац, други мајстор, трећи чиновник, а четврти земљорадник.

Тако једни кушују еспапе, и разносе их на све стране према потреби, доносе их из села у градове, разносе из градова у села, из једне земље у другу, из једног дела света у други. Друге опет отаџбина назива браниоцима своје безбедности, и они, ако затреба, плаћају јој данак крвљу својом, само да је одбране. Трећи, као управници и суђаје, расправљају опште интересе, настоје да се врше закони који заклањају личност, имање, и слободу грађана. Четврти, најпоследу дрва или кују метале, граде машине, подижу куће, обезбеђују земљу, или пасу стоку којом се хране људи.

Еле сваки има свој посао, своју улогу. Изберите какав користан рад, који вам је најповољнији, и који најбоље одговара вашој способности, и имовном стању; радите га с разборитом вредноћом, и с оштрим поштељем: највеће поштовање заслужује она служба или рад, који се најбоље и најсавесније врши.

Један је философ казао ово :

„Нема ни једног заната лудог, него има људи лудих.“
Ове речи не значе ништа друго до то, да ни оне службе за којима се толико жуди, или они положаји, који су тако узвишени, не могу дати части више него ли најниже радње ономе који је недостојан или неспособан да их врши.

А и осем тога, свако створење око нас даје нам пример велике вредноће, према својим потребама.

Колико је вредноће у челâ и у мрава, и како су дивни њихови послови! Шта раде видре, или како ласте вију своја гнезда! Како да се не дивимо вештини с којом паук мрежа своју паучину? Од свију тих животиња, ваља нам се учити на предвиђање, на ред, и на рад. Куд се год окренете, видећете, да се мудра вредноћа хвали, поштује, и награђује, а леност је свуда гнусна, и у друштву и у природи.

Питања

Има ли у друштву разних стања?

Помените које од стања у друштву?

Шта ради трговац? — Тежак? — Судија? — Управник?
— Војник? — Слуга? —

Можемо ли се угледати на вредноћу каквих животиња?
Дајте неколике примере?

Слобода

*Слободу је Бог створио; она је његово најлепше дело.
Али ваљају срца чиста, па да окушају од тога блага; срца
чиста јунаштва и врлина, па да је увек обожавашу, а никад
не уирљају!*

Поука XXI

Ако је човек доиста створен по Божјој слици и прилици, он мора бити слободан. Он и јест слободан; он то

зна; он то осећа са дна своје душе. Он распознаје добро од зла, може да захтева, и може да чини добро а може и зло.

Ми видимо у природи да се божанство држи оних закона које је његова мудрост једном поставио.

Људи, до душе, не постављају својих властитих правила, они их само проналазе, и довијају се како ће најбоље да их се држе у ономе што се тиче друштва.

Али кад човек једном, слушајући глас своје савести и поуке свога ума, разазна: што је истинито, што је добро, што је лепо, што је праведно, што је корисно, што може да буде, и чак што доликује његовој природи и намени његовога бића: онда он може по својој савести, или против своје савести, па баш и против свакога разлога, одбрати и чинити оно што му је воља: он је *слободан*.

Међу тим, њему треба користити се својом слободом те одбрати оно што је добро, што је праведно, што је лепо, што је корисно, те да тако може више личити на Бога, створитеља свога.

У самој ствари, за нас је добро да смо остављени својој властитој слободи само у онолико у колико умемо да изберемо што нам ваља чинити, што ли не ваља, то јесте, у онолико, у колико познајемо: што нам је дужност.

Јер, баш у самом вршењу слободе, свака погрешка довлачи зло, свако вољно гажење дужности довлачи каштигу онако исто као што и непоштовање физичкога закона изазива реакцију (супротну радњу) која неизоставно чини оно што је требало да буде.

Ви не можете гурнути своју руку у жеравицу, а да се не ожежете, па тако исто не можете прегазити ни једну дужност, ни један закон своје савести, а да вас не снађе зло, најпре вас, а за тим често и друге. Човек дакле може бити и остати слободан само ако је осветљен, mudar, и добар. Будала, незналица, или човек порочан, спотиче се као да је и слеп о природне сметње, или понижује и трује ону слободу која би требала да му је слава и срећа.

Учимо се, дакле, и журимо се да постанемо бољи, како би били и слободнији, и јачи, и срећнији.

У томе је намена нашега живота; намена, којој ваља да тежимо од колевке до мотике.

Дете и дечак не могу, по природној уредби, тражити ону слободу воље и рада, која припада зрелом човеку, почем они не могу још имати знања, ни искуства, нити мудре смерности, која приликује зрелому човеку.

Питања

Кад држите у руци камен па га пустите, шта бива? — Падне ли он?

Може ли камен да не падне?

Пада ли он што хоће да падне?

Ви дигнете камен с ливаде где је он од штете. Кад га држите, можете ли, по вољи, пустити га да падне, или га однети, или бацити ма куд?

У ова три случаја ви показујете да хоћете, и да знате што хоћете.

Између те три радње, има ли какве разлике, или су оне све подјенако добре или рђаве?

Можете ли ви, ако захтете, учинити добро дело?

Можете ли, размисливши се, учинити зло дело?

У том случају, јесте ли слободни? као кад вам се каже: чините како хоћете?

Најпосле, шта је то бити слободан?

Како треба употребљавати слободу?

Сама слобода, без знања, може ли усрећити човека?

За што треба човек да зна своје дужности и законе природе?

Могу ли деца бити онако слободна као зрели људи?

За што не могу?

Слобода грађанска и слобода политичка

Поука XXII

„Слобода је, вели један паметан писац, прво човеково право, право покоравати се само законима, и бојати се само њих једних.

„Тешко човеку робу, који не би смео изговорити реч слобода!

„Тешко земљи, у којој се не сме изговорити име слобода!

„Може се утуљивати ово осећање, али се не може никад са свим угушити; њега има свуда, где год има снажних душа; оно се држи у оковима, живи у тамницама, па и под самим џелатским буздованом.

„Човек је рођен слободан, али за то, што му је потребна уредба, он се покорно законима, но никад ћуди какве класе људи, или каквога госе. Нико нема права самовољно заповедати другоме.“

Слобода је у народа драгоцено наследство које он треба да чува, и да обезбеђује макар га шта стало; или, другим речима, то је дивна победа коју могу да задобију само јунаштво и добродетељи. Њу губе и народи и личности ако падну у незнање, или се морално покваре. Човек грађанин, достојан тога имена, суревњиво брани и своју личну слободу и слободу јавну; али у исто време трпи и поштује слободу другога.

Питања

Слободан човек може ли чинити све што хоће у друштву?

Мора ли се он покоравати законима?

Мора ли се покоравати људима који заповедају у име закона?

Има ли човек право заповедати другоме човеку самовољно?

Јесу ли сви народи слободни?

Је ли слобода какво благо које треба чувати?

Народ који није слободан има ли право да се ослободи?

Причворност

Ко протура неваљалство у одељу добродетељи, гори је од онога који промеће лажне новце место правих.

Поука XXIII

Има људји који немају снаге да буду добродетељни, или само просто да буду поштени, а опет желе да уживају

оно што се у свету одаје добродетељи: поштовање, уважање, поверење. Па шта чине?

Старају се да се покажу пред светом божем поштени људи; они чине на виднеу све што може да обмане људе о њиховим својствима, и да отклони неповерење; они се тако надају и у делима својим варати, докле се не деси згода, да се покажу какви су.

Притворност је врлина варати друге људе о ономе што јесте.

Што је већег поштовања достојан човек добродетељан, то већу мржњу и презрење заслужује притворица.

Међу тим су ова два човека некад тако слична, да их је тешко разликовати. Они иду напоредо, и, по самој спољашности, држе се једнако, говоре једнако, ништа им није различито, осем јединога срца и савести

Тек срце и савест, којима је суђ једини Бог, издаду се понекад, и гадно обличје неваљалства и преваре изађе пред људе, који с гнусобом виде оно што свето Јеванђеље назива гробом с поља обељеним.

Овај порок, по своме пореклу, близак је неком осећању које је само по себи племенито; он у нечем личи на ону жељу коју ми имамо, да угодимо својим ближњима, да заслужимо њихово поштовање, и то је извор части и славе; али се поштовање, част, и слава, заслужују добродетељу; а притворност их краде.

Притворности има од толико врста од колико има добрих својстава и врлина. Има притворника у вери, у поштењу, у мишљењу, и још у многим које чему другом.

Басна о крокодилу прта врло добро притворност, јер он, да би учинио зло, злоупотребљава најплеменитија човечија осећања.

Кажу да крокодил, на обалама река где борави, плаче као дете које је залутало у густе шевар и шибљак. По некад путник, ражаливши се, потрчи у помоћ ојађеном детету кога плач мисли да слуша, и на један мах пострада од зуба звера који га је намамнио и увребао.

Ја немам посла с онима који милују да чине оно што чини притворник и крокодил; морал и поштење нису за њих: ама ја нарочито хоћу да кажем младићима: Бежите од дводичења које често води даље него што се човек нада; и, ако не треба да сте сумњала, опет се не дајте тако ласно варати самом спољашношћу.

Понекад се човек мора да плаши од две опасности: с-једне стране, да не буде оштар и неправедан судија туђему поштењу, а с друге, да не падне као жртва сувишне своје поверљивости.

Свакад се у оваквој прилици, треба сетити ове мисли: „Боље је трпети зло него чинити зло“.

Питања

Шта је притворност?

Шта може човека да начини притворним?

Шта жели притворник?

Која су његова средства?

Је ли свакад ласно распознати притворност?

Има ли притворности од више врста?

Је су ли све опасне?

Ваља ли бежати од притворности?

Порок и добродетељ

Мало по мало човек се и на порок тако навикне, да му он после не само није гнусан, него га још у своме слепој брани.

Поука XXIV

Трговац, који жели та му напредује трговина, често рачуна свој дућан: све робе које застају и не пролазе он и не наручује, уклања што му чини неред, и што смета његовој тековини. И ми, ако желимо да се усаврши наше морално биће, морамо чинити са својом душом оно што трговац са својим дућаном. Морамо често улазити сами у себе, судити сами себи, без милости и без праштања¹.

¹ Овде треба поменути јеванђелску причу: „Видиш трун у оку брата својега, а брвна не видиш у оку својему?“

Какву сам добродетељ ја научно да чиним? Од какве сам се мане поправно? Да ли нисам, удаљавајући се мало по мало од које своје дужности, пошао пут порока? Да ли се нисам већ и навикао на који? То све ваља често себе да питамо. Ваљаће нам да добро распознајемо погрешке у своме суђењу, и у свом владању; од мањих или већих погрешака могу да произиђу доцније врло опасне навике. Па шта онда да чинимо? Да изменимо, да укратимо оно што не одобрава наша савест, да отклонимо прилику; да приберемо све своје јунаштво те да ишчупамо злу навику која, ако застарп, може нам постати друга природа, а то је зло које ће наша изнемогла савест прикривати онако као што човек понекад крије своју болест којој нема лека.

Један мударац сеђаше једном међу својим ученицима; један од њих упита га, како је најлашње угушивати страсти и требити пороке?

Мударац одговори: „Виш оно млађано дрво; иди ишчупај га! Младић га ишчупа једном руком и с мало муке.

За тим он рече: „Ено оно је друго појаче: ишчупај и њега!“ Младић ишчупа и њега, ама с већом муком.

Сад мударац показа трећи изданак, много дебљи од оба прва. И сви младићи имаше велику муку, докле га ишчупаше.

Најпосле им показа маторо дрво, које сви ученици скупа не могоше ни померити из корена.

„Драга моја децо, рече им философ, тако вам је исто с нашим страстима: у почетку, кад се оне још нису утврдиле, ласно их је истребити, само ако се малко промучимо, али по што, дугом навиком, пусте корен дубоко у срце, онда се не могу никако да ишчупају.“

У старих народа, кад би се рекло Сократ, или Катон¹

Сократ је осуђен и погубљен за то што је казивао омладини о Богу оне мисли које је доцније потврдило хришћанство.

Катон је славан с оштрине у својим наравима, с љубави за правду, и са својега грађанскога јунаштва. Он је носио прилику за све-време грађанскога рата. Кад надвлада Цезарова партија, он нађе да му је дужност учинити оно што данас сва наша наука осуђује, он држаше, да му је дужност пре умрети, него видети заробљену отаџбину. И уби сам себе!

све једно је као и да би се изрекла сама добродетељ.

У нових народа, Франклин је, и као човек и као грађанин, најдостојнији да се препоручи за углед омладини. Потомство ће се увек дивити његовом знању и великом карактеру, али у једно ће оно до века памтити његове грађанске и засебне добродетељи, и никад их не ће заборавити.

Франклину није било доста што је одмах у зачетку угушивао сваку рђаву склоност и порок, да се не развију у његовом срцу, него се још зарекао, да свега свога века тече главне добродетељи које могу да прославе и узвисе људску природу.

Он је настајавао, да врши сваке недеље, на неки особити начин, по једну од тих добродетељи, а да се клони, с најживљом пажњом, од сваке погрешке која би била, више или мање, супротна тој добродетељи.

По Франклину, ово су грађанске добродетељи: Умереност, ђутљивост, уредност, одважност, штедљивост, вредноћа, искреност, правичност, смерност, чистоћа, спокојност, и стидљивост.

Питања

Нисмо ли ми дужни, од времена до времена, давати себи рачун о своме моралном стању?

Шта треба да радимо, кад нађемо, да нам нешто не ваља у владању?

Како се теку и како потиру рђаве навике?

Какви људи беху Сократ, Катон, и Франклин?

Чим се је Франклин особито одликовао?

Како се утврђивао он у добродетељима?

Како се поправљао у својим погрешкама?

Које су главне добродетељи човека и грађанина, по Франклину?

Кажите шта треба радити па да се врши свака од тих врлина?

4

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

1. ГЛАСОМ ПИСАНА ИСТОРИЈА
Драгослав Симић
Београд: Слио, 2018.
2. МАРКЕТИНГ У КУЛТУРИ И УМЕТНОСТИ
Франсоа Колбер
Београд: Слио, 2010.
3. КОМУНИКАЦИЈСКЕ ВЕШТИНЕ:
ПРАКТИКУМ ЗА МЕНАџЕРЕ У КУЛТУРИ
Марина Марковић
Београд: Слио, 2015.
4. МЕНАѢМЕНТ И КРЕАТИВНОСТ
Крис Билтон
Београд: Слио, 2010.
5. МОСКОВСКИ ГАМБИТ: ЈУГОСЛАВИЈА, СССР И ПРОДОР
ТРЕЋЕГ РАЈХА НА БАЛКАН 1938–1941.
Александар Животић
Београд: Слио, 2020.
6. МОЗАК И УНУТРАШЊИ СВЕТ: УВОД У НЕУРОНАУЧНО
ПРОУЧАВАЊЕ СУБЈЕКТИВНИХ ИСКУСТАВА
Марк Солмс; Оливер Тернбул
Београд: Слио, 2019.
7. ОБНОВИМО РАЗГОВОР:
МОЋ РАЗГОВОРА У ДИГИТАЛНОМ ДОБУ
Теркл Шери
Београд: Слио, 2020.
8. УМЕШНОСТ КОМУНИЦИРАЊА:
ТЕОРИЈСКИ И ПРАКТИЧНИ АСПЕКТИ
Данијела С. Петровић
Београд: Слио, 2019.
9. УМЕТНОСТ И КУЛТУРА ОТПОРА
Милена Драгићевић Шешић
Београд: Институт за позориште, филм, радио и телевизију,
Факултет драмских уметности; Слио, 2018.
10. УМЕТНОСТ И ПСИХА:
СТУДИЈА О ПСИХОАНАЛИЗИ И ЕСТЕТИЦИ
Елен Хендлер Спиц
Београд: Слио, 2011.

11. ВИДОВЊАЦИ: СНОВИЋЕНА ЕВРОПА
Гвидо ван Хенгел
Београд: Сlio, 2020.
12. ЦАРСТВО ЛЕТЊЕГ МЕСЕЦА:
КВАНА ПАРКЕР – УСПОН И ПАД КОМАНЧА,
НАЈМОЋНИЈЕГ ИНДИЈАНСКОГ ПЛЕМЕНА У
АМЕРИЧКОЈ ИСТОРИЈИ
С. К. Гвин
Београд: Чаробна књига, 2021.
13. Е. А. ПО: ЖИВОТ ИЗ ЈЕДНОГ ЧИТАЊА
Питер Акројд
Београд: Сlio, 2015.
14. ЕНЕРГИЈА СЛОБОДЕ:
СТВАРАЛАЧКА БИОГРАФИЈА ЂОРЂА МАРЈАНОВИЋА
Маријана Дујовић
Београд: Сlio, 2019.
15. ФРАГМЕНТИ ВРЕМЕНА: ДАБЛИНСКЕ УСПОМЕНЕ
Џон Банвил
Београд: Сlio, 2021.

ПРЕПОРУЧУЈЕМО

1. Фредерик Бегбеде: **ЧОВЕК КОЈИ ПЛАЧЕ ОД СМЕХА** / Београд: Booka, 2020.

Преузето са сајта:

<https://www.booka.rs/knjige/savremena-knjizevnost/covek-koji-place-od-smeha/>

Октав Паранго је био копирајтер 90-их, скаут за моделе 2000-их. Сада, у новој деценији, проналази нов позив... После романа *699 динара*, који се бавио тиранијом маркетинга, и *У помоћ, молим за опроштај*, на тему трговине женском лепотом, овим новим сатиричним романом закључује се трилогија Октава Паранга о савременим отуђењима. Све је нажалост тачно (и проживљено) у овој сатири, урнебесној и очајничкој, која говори о нуспроизводима нашег друштва разоноде.

Окрутан и смешан, циничан и искрен, час духовит, час очајнички. Ове странице су врхунске, писане интелигентно и емотивно, понекад веома потресне. Подсећају нас да је Фредерик Бегбеде један од наших најбољих писаца.

Žan-Rene van der Pletzen, *Le Figaro Magazine*

Ода слободи која пориче опседнутост идентитетом, како левичара тако и десничара.

Tomas Maler, *Le Point*

Импресивно и фасцинантно истраживање (...), које је истовремено књига из историје, курс геополитике и шоцијунски роман.

Patrik Koen, *Europe 1*

2. Лана Басташић: **МЛИЈЕЧНИ ЗУБИ** / Београд: Booka, 2021.

Преузето са сајта:

<https://www.booka.rs/knjige/savremena-knjizevnost/mlijecni-zubi/>

Након што нас је освојила својим првим романом *Ухвати зеца*, Лана Басташић се новом књигом *Млијечни зуби* потврђује као моћан глас нове генерације. Без романтизовања детињства из перспективе одраслих, *Млијечни зуби* говоре о томе шта значи бити мали човек у туђем свету и учити његова правила из погрешно постављених образаца. Ово је збирка бруталних,

емотивних, импресивних прича, прича које ћете изнова читати и много пута препричавати. *Млијечни зуби* су збирка прича о детињству и дечјим траумама, које се на децу преносе како песницама и каишевима, тако и речима или њиховим одсуством, од школског дворишта до породичног стола, као генетски код који је готово немогуће истребити. Дечак који телепортује оца на Месец, девојчица која отвара прозор да би истерала Бога из себе, браћа која чекају смрт богате баба-тетке, тинејџерка којој отац не дозвољава да одрасте у жену – само су неки од јунака ове књиге. У овој збирци има задављених очева, пијаних мајки, поганих наставника и убијених животиња, али сам крај књиге ипак нуди наду да је могуће направити одмак од родитељске грешке и изградити свој идентитет без сталног гледања уназад.

3. Румена Бужаровска: **НИКУДА НЕ ИДЕМ** / Београд: Booka, 2021.

Преузето са сајта:

<https://www.booka.rs/knjige/savremena-knjizevnost/nikuda-ne-idem/>

Након што је претходном збирком прича *Мој муж* постала регионална књижевна звезда, Румена Бужаровска новом књигом помера границе кратке форме и потврђује се као можда најбоља ауторка овог жанра на некадашњем југословенском простору. Настављајући тамо где је стала с прошлом књигом, Румена овом проширује подручје *борбе* и у жижу ставља однос локалног и глобалног, *наших* и *странаца*, као и интригантне позиције наших тамо и странаца овде. Готово немилосрдно оштра, она мајсторски анализира све балканске комплексе, јетким и духовитим језиком обрачунава се са ендемском летаргијом, културом пасивности, нечињења и кротког прихватања готово неподношљивих односа и услова живота у свету у коме је лажни морал једино мерило, а пакост национални спорт. Супротно наслову, ауторка овом збирком додајује изузетно далеко.

4. Милица Вучковић: **СМРТНИ ИСХОД АТЛЕТСКИХ ПОВРЕДА**, Београд: Booka, 2021.

Преузето са сајта:

<https://www.booka.rs/knjige/savremena-knjizevnost/smrtni-ishod-atletskih-povreda/>

Снажна, искрена, поетична, али никако и патетична књига која расветљава комплексне системе манипулације и њихову суптилност. Милица

Вучковић своју јунакињу потпуно деградира и огољава патријархалне обрасце у којима су жене научене да ћуте и трпе и верују да љубав треба и мора да боли.

„Ева је *сувишан* човек. Има промашен живот, промашен и срећан, јер је то пут искрености и радозналости. Ово је књига тескобе и љубави. Сузу вага, вади трн из ока. Роман апсолутне искрености. Књига за *ретке*, за оне који ту искреност могу да издрже. Није ово књига за шмокљане.

Овај би се роман дојмио Џеку Керуаку и, посебно, на *дан шести*, младом Растку Петровићу. Књига по трагу помодрелих ожиљака: *све сам научио сâм, сопственим коленима наживо*. Књига о радничком суровом животу у Немачкој, левичарски роман: *моји нокти били су излистани до крви, врхови прстију болели су ме као свеже ампутирани*. Што већи терет, то лепши став тела. То већа радост тела, тишине, ритма.

Милица Вучковић као Касијус Клеј, као Мухамед Али. Вучковић од речи шпорет, крпљено, флека, оклембешено... чини поезију. Од речи рајсфершлус, која се јавља као рефрен, прави соло партију за цез кларинет. Вучковић пише у ритму цез варијација с блуз деоницама. И расте то све до изврсног финала романа. Хучи тихо и страшно као *Дунав*, као *смртоносна болест*. Као у романима Маргарет Дира. Соколи на живот. Љубав као бол и као чудо. Љубав је чудо које прелази преко *руба* романа, романа и *памети...*”

Божо Копривица

„Роман *Смртни исход атлетских повреда* је мудро, талентовано, црнохуморно, аналитички детаљно, храбро и духовито испричана прича која (луцидно) нема ни почетак ни крај. Она је вечна. Наизглед мала, ово је прича која нас се дубоко (до)тиче јер је укореењена у саму суштину нашег постојања и духовног идентитета.”

Никола Завишић

5. Ламберт Декерс: **МОТИВАЦИЈА: ПОДСТИЦАЈ НА АКТИВНОСТ, ОСЕЋАЊА И РАЗМИШЉАЊА** / Нови Сад: Психополис институт, 2021.

Преузето са сајта:

<https://psihopolis.edu.rs/knjiga/motivacija/>

Зашто нас неки догађаји мотивишу, а други не мотивишу? По чему се разликују мотиви од подстицаја и циљева? Како емоције мотивишу наше понашање? Какав је утицај личних особина на мотивацију? Како је еволуција допринела страху, избору хране и уживању у музици? На који начин су дроге и зависничка понашања извори мотивације? Како психолошке потребе мотивишу

понашање? У књизи мотивација означава *покретање на активност*, тј. подстицај на активност, осећања и размишљање и то вам може помоћи да откријете своју личност и разумете шта вас мотивише да се понашате на један начин, а не на други. Има ли начина на који бисте желели да се понашате и да ли се некада понашате онако како не бисте волели? Да ли људи, у процесу промене мењају своју околину или мењају нешто у вези са собом како би довели до тих промена? Покушај да разумемо *зашто* се понашамо на одређени начин вероватно је један од најчудеснијих подухвата којим човек може да се бави – сматра Ламберт Декерс, аутор књиге који се готово пола века бави проучавањем мотивације и емоција. У овом обимном, петом издању обухватио је бројне теорије и резултате најновијих научних истраживања мотивације, допунио их са нових 225 референци и интернет сајтова који отварају нове теме и теорије, а свако поглавље садржи Појмовник термина. Књига је драгоценост за професионалце, инструкторе и едукаторе, студенте, а знања о мотивацији данас су у различитим областима пословања (маркетинг, медији, истраживање тржишта и навика купаца, итд), а корисна је и свима заинтересованим за познавање сопствене мотивације.

Декерсова књига пружа широк увид у бројне теорије и емпиријске налазе на пољу мотивације. Ауторов стил је приступачан и читак, што текст чини одличним уводом у филозофско и научно истраживање мотивације.

Шон Ларавеј, професор психолошких истраживања, Државни универзитет, Сан Хосе

6. Каролин Бернард: **ФРИДА КАЛО И БОЈЕ ЖИВОТА** / Београд: Лагуна, 2021.

Преузето са сајта:

https://www.laguna.rs/n5123_knjiga_frida_kalo_i_boje_zivota_laguna.html

Не могу да сликам револуцију као ти. Моја револуција се одиграва у мени. Ја сам револуција.

Година је 1925. У Мексико Ситију кључају политичке борбе и креативне страсти. Комунистичке идеје извеле су хиљаде људи на улице: стаљинисте, троцкисте, интернационалисте, који протестују против државе и једни против других. Најистакнутији уметници тискају се по кафеима жучно расправљајући о новим стремљењима у савременом свету. Изнад свих уздиже се колосални Дијего Ривера, сликар који је својим муралима овековечио Мексичку револуцију. У препуном аутобусу на улицама милионске престонице

седамнаестогодишња Фрида доживљава тешку саобраћајну несрећу због које ће три године бити прикована за кревет. Упркос страшној физичкој патњи она не престаје да слика на треношцу посебно направљеном за њу. Тада још и не сања да ће постати велика Фрида Кало – славна мексичка уметница позната по својим живописним портретима, жена којом се Дијего Ривера двапут женио, једина која је успела да укроти његову ватрену природу.

Прича о изузетно талентованој жени бунтовног духа и неконвенционалног стила, *Фрида Кало и боје живота* изјава је љубави животу, уметности, слободи и храбрости да се она сваки дан изнова осваја.

7. Ирвин Јалом: **ШТА ЈЕ ВАЖНО НА КРАЈУ? : ПИТАЊЕ СМРТИ И ЖИВОТА** / Нови Сад: Психополис институт, 2021.

Преузето са сајта:

<https://psihopolis.edu.rs/knjiga/sta-je-vazno-na-kraju/>

Само неколико месеци после америчког издања пред домаће читаоце је стигла најновија књига Ирвина и Мерилин Јалом *Шта је важно на крају?* Након више од шест деценија заједничког живота Јаломови се 2019. године суочавају са Мерилинином тешком болешћу – дијагноза мултиплог мијелома била је извесна и фатална, а нада у оздрављење није била опција. Два бриљантна аутора и научника остају партнери до самог краја, у свему, па и у писању ове књиге – у последњим месецима Мерилининог живота паралелно су водили дневничке записе о својим осећањима, сећањима, дилемама, страховима, а Ирвин је наставио са писањем још неколико месеци након Мерилининог одласка. Како да пружимо смисао животу до самог краја? Ко више пати – онај који остаје или онај који умире и одлази? Да ли је Ирвин Јалом био у праву када је тврдио да се лакше суочавају са смрћу они који су имали испуњен и остварен живот и који не жале за многим проживљеним стварима? О најтежем искуству у њиховом дугом заједничком животу, о великом болу, порицању и невољном прихватању неумитности, Ирвин и Мерилин пишу храбро и искрено, као и о међусобном пружању емоционалне и моралне подршке у тим тешким месецима. Колико смо спремни да поднесемо да бисмо остали живи? Како да проживимо последње дане што безболније? Како да што елегантније напустимо овај свет и оставимо га следећој генерацији? Да ли постоји *добра смрт* и како наставити даље сам? То су питања која су Јалому, као мајстору егзистенцијалне психотерапије, годинама постављали клијенти којима је помагао да се суоче са страховима од болести, старости или смрти, а сада су се ови знакови питања нашли и пред њим... Како да преживи одлазак супруге и како да даље настави сам? Јалом пише: *Од свих идеја које сам користио да утешим пацијенте који се плаше смрти или*

губитка, ниједна није била моћнија него идеја о томе да се проживи живот без жаљења за нечим. А Ирвин и Мерилин, двоје људи са великом и приврженом породицом (четворо деце и осморо унука), оствареним каријерама, бројним блиским пријатељима, великим кругом читалаца широм света – храбро су проживели испуњен живот и мало тога им је остало за жаљење. Иако су знали да је књига потекла из њихових личних искустава, сећања, дилема, стрепњи... свесни су да је ова књига и део општег дијалога о бригама које муче све људе пред крај живота, Јаломови се надају да ће овај заједнички дневник, као и њихова искуства и размишљања, пружити смисао и подршку не само њима него и читаоцима.

5

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

**ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ УПРАВЕ
ЗА ПЕРИОД ДЕЦЕМБАР 2021 – ЈАНУАР 2022. ГОДИНЕ**

1. МИ ПРОТИВ ВАС
Фредрик Бакман
Београд: Лагуна, 2021.
2. ГРАД: ПСИХОБИОГРАФИЈА ЦАРА ДУШАНА
Александар Мисојчић
Београд: Zepster Book World, 2021.
3. ЖЕНА БЛИЖЊЕГА ТВОГА
Тони Парсонс
Београд: Лагуна, 2021.
4. СТРУЧЊАК ЗА ЛЈУБОМОРУ И ДРУГЕ ПРИЧЕ
Ју Несбе
Београд: Лагуна, 2021.
5. СЛОВЕНСКА МИТОЛОГИЈА:
БОГОВИ, ДЕМОНОЛОГИЈА, МИТСКА МЕСТА,
МАГИЈСКИ РИТУАЛИ
Ненад Гајић
Београд: Лагуна, 2018.
6. НЕПОДНОШЉИВА ЛАКОЋА ПОСТОЈАЊА
Милан Кундера
Београд: Gramatik, 2021.
7. БГ ПРИЧЕ: 1–3
Зоран Љ. Николић
Београд: Новости; Лагуна, 2018.
8. МАГБЕТ
Ју Несбе
Београд: Лагуна, 2018.
9. КАЛЕМЕГДАНСКЕ СЕНКЕ:
ПОРТРЕТ БЕОГРАДСКОГ ЧОВЕКА
Симо С. Ћирковић
Београд: Дерета, 2014.
10. СТЕФАН ДЕЧАНСКИ: БИОГРАФИЈА
НАЈНЕСРЕЋНИЈЕГ СРПСКОГ КРАЉА
Лука Мичета
Београд: Лагуна, 2014.

